

Lys over hebraiske paralleller i Esajas' Bog ved Dr. Paul Petersen

Hebraisk poesi er kendetegnet ved parallelisme, hvor to korte sætninger hænger sammen, og hvor den anden uddyber den første. Når man forstår disse paralleller bedre, åbnes bogen endnu mere for læseren. Herunder er nogle eksempler. Dette er en del af sabbatsskoleafdelingens database, og der vil med tiden blive føjet flere eksempler til.

Rækkefølgen af eksemplerne følger kapitel- og versrækkefølgen i Esajas' Bog og er altså ikke en systematisk fremstilling af de forskellige typer af paralleller. Det gør det lettere for læserne at finde detaljer om de vers, de er interesserede i.

Vers	Tekst	Parallel	Kommentar
1,18-20	<p>(18a) Kom, lad os gå i rette med hinanden, siger Herren.</p> <p>(18b) Er jeres synder som skarlagen, kan de blive hvide som sne;</p> <p>(18c) er de røde som purpur, kan de blive som uld.</p> <p>(19) Hvis I er villige og lydige, skal I fortære landets goder;</p> <p>(20a) men hvis I er modvillige og genstridige, skal I fortæres af sværdet.</p> <p>(20b) Herren selv har talt.</p>	<p>Disse kendte vers indeholder eksempler på adskillige typer af paralleller.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Allerførst er afsnittet indrammet ved en såkaldt <i>inclusio</i> af vers 18a og 20b: her siges der på hver side af afsnittet, at det er Gud, som taler. • De to betingelsessætninger i vers 18b og 18c er <i>parallelle og identiske</i> i indhold: synderne sammenlignes med <i>skarlagen</i> og <i>purpur</i>, løftet om tilgivelse og renselse henviser til <i>sne</i> og <i>uld</i>. • Samtidig dannes er modsætning mellem farverne <i>rød</i> og <i>hvid</i>. • De to sætninger med betingelser i vers 19 og 20 udgør, hvad der kaldes en <i>modsat eller antitetisk parallel</i>: vi hører henholdsvis løftet og truslen. 	<p>Opfordringen fra Gud i disse vers er en opfordring til samtale og juridisk rettergang eller dom.</p> <p>Gud tilbyder den angrende tilgivelse; men den uforsonlige vil gå til grunde. Sammenligningerne (såkaldte <i>simili</i>, se dokument om poetiske træk i Esajas) anvender sprogbrug fra helligdomstjenesten, der netop har været henvist til i vers 11-14.</p> <p>Vers 19 er talt kollektivt til Israel og understreger det princip om betingede profetier, som vi kender fra 5 Mosebog 27,11-30,20 med omtalen af pagtens løfter eller pagtens forbandelser og som tydeliggøres senere også i Jeremias 18,1-10.</p>

1,29-30	<p>(a) Skam skal I få af de ege, I elsker, (b) skændsel skal I få af de haver, I har valgt jer! (c) For I bliver som en eg, hvis blade visner, (d) som en have, der ikke får vand;</p>	<p>Disse fire sætninger udgør en dobbelt parallel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (a) og (b) nævner synonymerne "skam" og "skændsel" og hænger sammen, ligesom (c) og (d) indbyrdes gør det, når de beskriver, hvordan det går synderne. • Men samtidig er (a) også afspejlet i (c) og (b) i (d) ved omtalen af henholdsvis "eg" og "have". <p>Bemærk også:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nogle oversættelser følger den hebraiske tekst bogstaveligt og lader den første linje i vers 29 være i tredje person ("de"). Det er i oversættelse unødvendigt. Hebraisk poesi tiltaler ofte samme personer i henholdsvis tredje og anden person i samme vers. • Parallellen beriger indholdet: vi forstår fx, at de haver, der omtales, har egetræer, og at bladene visner, fordi der ikke kommer vand. • Udsagnsordene "at elske/sætte pris på" og "at vælge" overlapper her i mening. At vælge (hebraisk <i>bakhar</i>) har her betydningen "at udvælge" noget, man finder særligt værdifuldt (som i Sl 135,4). • Haver mindede om Paradis, og at eje en have gav både status og glæde. At miste sin have var at falde fra de højeste tinder; det var dybt skamfuldt. 	
22,22	<p>Jeg vil lægge nøglen til Davids hus på hans skulder; og</p> <ul style="list-style-type: none"> • når han lukker op, skal ingen lukke i, • og når han lukker i, skal ingen lukke op. <ul style="list-style-type: none"> • A – B • B¹ – A¹ 	<p>Dette er et eksempel på en såkaldt "kiastisk" eller omvendt parallel, opkaldt efter det græske bogstav khi, der skrives således: χ.</p> <p>De to sætninger er spejlvendte. I vores oversættelse er det på grund af den danske ordstilling sjældent, at man kan se denne type parallel så tydeligt som her.</p>	<p>Sætningen er sagt om den højtstående embedsmand Eljakim, der stod kongen så nær, at han kunne bevilge audiens.</p> <p>Det er interessant, at vendingen i Åb 3,7 bruges af Jesus og kaldes "Davidsnøglen." Som Ekjakim gav adgang til kongen på Davids trone, således giver Jesus os adgang til himlens tronsal.</p>
49,22	<p>Dette siger Gud Herren:</p> <p>a. Nu løfter jeg min hånd for folkene, b. jeg rejser mit banner for folkeslagene; c. de skal bringe dine sønner i favnen d. og bære dine døtre på skulderen.</p>	<p>Guds udsagn er udtrykt ved to gange to parallelle sætninger, hvor meningen gentages: a og b, c og d.</p> <p>På hebraisk er parallellen mellem c og d forstærket grammatisk, da ordene for "favnen" og "sønner" er hankøn, ordene for "skulder" og "døtre" hunkøn.</p>	<p>Denne parallel er en del af Guds vidunderlige løfter til folket i fangenskab om, at han vil bringe Zions, altså Jerusalems, børn hjem igen.</p> <p>Guds løfte fremhæver også ét af de store temaer i Esajas' Bog, nemlig om børn (se fx 1,2; 7,3.14; 8,3-4; 9,5-6; 37,3; 49,14-15, 60,4; 66,8-11).</p>

56,1	<ul style="list-style-type: none"> • For min frelse er kommet nær, • Og min retfærdighed skal snart åbenbares.	Begreberne "frelse" og "retfærdighed" står parallelt og er her identiske.	Guds "retfærdighed" er hans barmhjertige indgriben til frelse for sit folk. Begrebet bruges på samme måde i fx Sl 98,2; Es 46,13; Rom 3,21. <ul style="list-style-type: none"> • Disse tekster fik afgørende betydning for Martin Luthers genopdagelse af evangeliet og dermed for reformationen. • Læg mærke til, at Guds retfærdighed "åbenbares". Frelsen er Guds initiativ og kommer til os udefra.
------	---	---	--